

Vi vil få takke reinieierne i Riast/Hyllingen, Essand samt i Njuollus-Avce siida, Distrikt 26 Laggonjargga for helhjertet innsats med å stille forsøksdyr til rådighet og for å delta i alt gjerdarbeidet som gjorde det mulig å utføre forsøkene.

Artikkelen mottatt 15. mai 1982.

REFERATER

Tamreinen på grønland

LARSEN, P. & AASTRUP, P. 1981: Undersøgelser over tamrenbestanden (*Rangifer tarandus tarandus* L.) ved Itivnera, Vestgrønland. - Viltundersøkelser, Hæfte 35. Viltbiologisk Station, Kalø, DK-8410 Rønde.

Sammendrag: Etter mange års diskusjoner innførte Det Kongelige Grønlandske Handelsdepartement tamrein fra Nord-Norge til Godthåp-distriktet i Vestgrønland. Det nåværende beiteområdet dekker 1335 km². Sommerbeiteområdet er 563 km² stort og har en variert topografi med store høydeforskjeller, mens vinterbeitene finnes på et mer plant platå. Klimaet er kontinentalt lavarktisk. Midlere månedstemperatur svinger mellom 10,9°C og ÷9,9°C. Årlig nedbør er 255 mm.

Vegetasjonen har grupperes i fem typer:

1. Buskvegetasjon med selje (*Salix*) og or (*Alnus*),
2. dvergbjørk-heier med lavt kratt,
3. myrer/enger dominert av grasvekster,
4. fjellområder med usammenhengende vegetasjonsdekke og
5. snøleier med karakteristiske snøtålende planter.

Utviklingen av Itivnera-hjorden er vist i Fig 3. I årene 1952—1968 fulgte gjeting av flokken de tradisjonelle, samiske metoder med slakting av kastrater. Bestandens vekstkurve viser en økning frem til 1960. Senere er den mer stabil. I 1967 og -68 mistet man kontroll over hjorden og dette førte til en brå økning til omtrent 7000 rein.

For årene 1968 til 1974 er det få opplysninger om hjorden, men den avtok til omlag 900 i 1971. Årsaken til nedgangen lot til å være sult, utvandring og nedsatt nettoproduksjon. Alle disse faktorer skyldes overbeiting i de foregående år.

I 1974 ble Itivnera-hjorden bortleid til en privat gjeter. Driften ble samtidig endret til å være basert på slakt av kalv. Beiteområdet er utvidet ved et par anledninger for å hindre

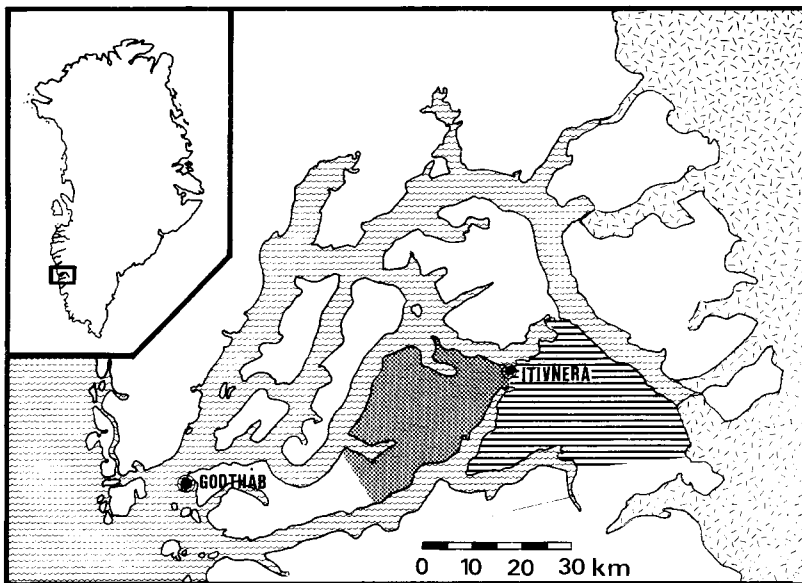

Fig. 1. Itivnera-renavlsområdet ved Godthåbsfjorden i Grønland. Prikket areal: sommerområde, skraveret areal: vinterområde.

Fig. 1. The Itivnera reindeer range in the Godthåbs-fjord region, Greenland. Dotted area: summer range, hatched area: winter range.

overbeiting, og det utviklet seg et flyttemønster mellom sommerbeite, kalvingsland og vinterbeiter.

Tabell 1 viser bestandsutviklingen i Itivnera-hjorden i årene 1974—78. Tabellen omfatter ikke ca. 300 okser som hadde permanent tilhold på vinterlandet. Karakteristisk for denne perioden er den høye omløpshastighet.

De innførte reinsdyr bragte også med seg både hudbrems og svelgbrems som tidligere ikke fantes hos rein på Grønland. Parasittene har også spredt seg til de ville caribouflokkene.

Gjennomsnittlig slaktevekt av 147 4 måneder gamle kalver var 21.4 kg (1978) og for 155 simler 36.2 kg. Undersøkelser av underkjever viser en rask vekst av simler til deres annet år for så å flate av til 255 mm. Hanndyrene fortsetter å vokse til, i det minste, 4-års alder. Både vekt og kjevevekst tyder på at næringsfaktorer har større innvirkning på veksten enn de genetiske faktorer.

Itivnera reinbeiteområde tilfredsstillen nesten alle krav til et godt reinbeite. Det later til at maksimum bæreevne ble nådd i 1978. Et høyere reintall kan, med vanskelige snøforhold, og slike inntreffer ofte i disse strøk, kunne føre til katastrofer for reinen.

Villrein i Norge

Direktoratet for Vilt og ferskvannsfisk i Trondheim utgir en serie: «Viltrapporter». Nr. 18 (fra 1981) heter *Villrein i Norge* og er skrevet av Arne Krafft. Fra Sammendrag og konklusjoner sakser vi:

Rapporten behandler villreinsens utbredelse og bestandsstørrelse i Norge omkring 1980 sammenlignet med forholdene omkring 1940.

Størstedelen av det man kaller villrein i Norge er i dag dyr som nedstammer fra krysninger mellom tamrein og den opprinnelige villreinstammen eller fra tamrein som er forvillet. Det er bare i noen få villreinområder hvor tamrein, trolig ennå i liten grad, har blitt krysset inn i den stedegne villreinstammen.

Sammenlignet med forholdene i 1940—50 har bestandens utbredelsesareal og antall i Norge fram til 1980 økt trolig med ca. 100%, slik at det totale utbredelsesareal idag utgjør om lag 41 000 km² og tallet på villrein om sommeren er beregnet til ca. 50 000 dyr.

Utenfor tamreindriftens områder, som utgjøres av de samiske reindriftsområdene med et nyttbart areal på ca. 86 000 km² og de sør-norske tamreinlagenes terrenger med et nyttbart areal på 6000 km² (Dunfjeld 1979), er mulighetene på det nærmeste uttømt når det gjelder den videre utvidelse av villreinsens utbredelse her i landet.

Tettheten om sommeren nå er for hele landet på 12,3 rein pr. 10 km² villreinareal. Ellers varierer bestandstettheten betydelig mellom de forskjellige deler av landet. Størst tetthet finnes i Hardangervidda—Hallingskarvet villreindistrikt med 21,8 rein pr. 10 km².

Jaktuttakets andel av bestanden varierer vesentlig fra område til område og fra år til år. Jaktuttaket er i dag (1977—1980) beregnet til å utgjøre ca. 18% av landets totale sommerbestandsstørrelse. Jakten drives meget selektivt, ettersom jegerne feller først og fremst de største dyrene. Andelen av gruppen årskalv og 1,5-åringar i jaktuttaket har gjennom de siste fire årene økt fra 21% i 1977 til 34% i 1980.

Adresse: Elgesetergaten 10, 7000 Trondheim, Norge.

Rein og rovdyr

På forskerseminaret i Hemavan i september 1981, der man behandlet temaet «Tap av rein», kom naturligvis også rovdynenes rolle som tapsfaktor i søkelyset. Nylig har Viltforskningen i Norge presentert to skrifter i serien «Viltrapport» som et nyttig supplement til vårt viten om dette emne.

Viltrapport nr. 14:

«Jerv, ulv og gaupe i Norge» er skrevet av S. Ellefsen og er finansiert av Verdens Villmarksfond i Norge som et ledd i ønsket